

Du har rätt till eftervård inom barnskyddet

När du har

- omhändertagits eller
- placerats som en stödåtgärd inom öppenvården i minst 6 månader utan avbrott

Om du vill får du stöd upp till 25 års ålder

Bild: **Helmi Aarnio**

På vägen mot självständighet stöder eftervården dig:

- i boendet och vardagen
- ekonomiskt
- med studier och sysselsättning
- genom att erbjuda samtalsstöd
- att hitta lämpliga tjänster och förmåner

Förord

Syftet med den här broschyren är att fungera som stöd för dig och din kontaktperson inom eftervården samt ge er tips om på vilka alla sätt eftervården kan stöda dig. Bekanta er med broschyren tillsammans. Om du vill kan du ge respons så att vi kan utveckla broschyren. Anvisningar finns på sista sidan.

De anställda inom barnskyddets eftervård, både handledaren och **socialarbetaren**, är skyldiga att hjälpa dig att stärka dina färdigheter i fråga om vardagen, ekonomi, studier och arbetsliv samt att stöda dig att ansöka om de tjänster du. Socialarbetaren ansvarar för att dina behov bedöms redan inom vården utom hemmet och för att du får det stöd du behöver under eftervården. **Klientplanen**, som görs upp tillsammans med dig, är ett viktigt verktyg för att planera och genomföra ett stöd som passar dig. Under samtalen om klientplanen går ni igenom din situation och målen för framtiden. I den kommer ni tillsammans överens om vilket stöd som ska erbjudas dig. Klientplanen är ett servicelöfte.

Det är viktigt att **övergången till barnskyddets eftervård förbereds** i god tid och redan under vården utom hemmet, senast 6 månader innan klientrelationen överförs till eftervården. På så sätt hinner du få svar på många frågor redan före övergången. Om detta inte har gjorts, ta modigt kontakt med din socialarbetare!

Rättsskydd

Om du funderar på något kring de tjänster du får, ta modigt kontakt med din egen kontaktperson inom eftervården eller dennes chef. Om saker och ting ändå inte löser sig kan du kontakta socialombudsmannen som hjälper dig vidare.

1. Stöd för boende

Före övergången till eftervård kommer ni tillsammans med din egen kontaktperson inom eftervården överens om praxis för ditt boende. Ni funderar tillsammans på din livssituation och tar till exempel dina studier i beaktande. Målet är att tillsammans med din egen kontaktperson välja det alternativ för boende som passar just dig bäst. Senast efter att du fyllt 18 år har du rätt att flytta till en egen bostad.

Ibland är övergången till eftervård svår. Om du har utmaningar med att klara av att bo självständigt, kan eftervården också ordna till exempel stödboende för dig.

Ta kontakt i god tid!

2. Praktiskt stöd i vardagliga saker

Vardagssysslorna kan kännas främmande. Hur sätter man på kylskåpet, hur går man till väga i husbolagets tvättstuga och hur lagar man mat? Om du upplever att du behöver hjälp med vardagliga saker, be modigt din egen kontaktperson inom eftervården om hjälp.

- ✓ I de flesta kommuner finns det vid behov möjlighet att få en **socialhandledare eller stödperson** som stöder dig i vardagen. Tillsammans med stödpersonen kan ni öva på till exempel hushållsarbete, ekonomi eller matlagning.
- ✓ Tillsammans med din egen kontaktperson kan du också fundera och prova på hobbyer.
- ✓ Stödpersonsverksamheten planeras enligt dina behov.

Ska du bli eller är du redan förälder?

Din egen kontaktperson inom eftervården kan hjälpa dig att hitta en balanserad vardag och få hjälp. Till exempel rådgivningen, daghemmet, klubbar eller familjecentret kan ordna stöd för din familj. Som ung förälder är det viktigt att du vid lämplig tidpunkt kan fortsätta med till exempel studierna som en del av familjevardagen.

3. Samtalsstöd och stödnätverk

Du kan prata med din egen kontaktperson eller stödpersonen inom eftervården om sådant som är viktigt för dig, till exempel om boende, ekonomihantering, mänskliga relationer, familj, studier och arbetslivet. Din egen kontaktperson ger råd och handledning och ni kan tillsammans fundera på av vilka närstående eller yrkesutbildade personer ni behöver be om stöd. Här är några tips.

- ✓ Det kan finnas frågor kring placeringen du funderar på. Du har rätt att be socialarbetaren om att få läsa dina egna handlingar. Det är tryggt att gå igenom handlingarna tillsammans med din egen kontaktperson eller någon annan pålitlig vuxen.
- ✓ Du kan kartlägga viktiga och utmanande människorelationer i ditt liv. Ni kan fundera på vem som kan hjälpa dig i vardagen. Med stöd av din egen kontaktperson kan ni sammanställa personer som är viktiga för dig, till exempel fosterföräldrar, anställda, kompisar eller släktingar, för att hitta stöd i vardagen eller en stödperson i bekanta nätverk.
- ✓ Om du känner dig ensam kan det finnas kamratstöd eller gruppverksamhet för unga eller en ny hobby på din ort.
- ✓ Om du upplever att det finns saker i det förflutna eller aktuella saker som påverkar hur du mår, kan din egen kontaktperson inom eftervården hänvisa dig till sakkunniga inom psykisk hälsa, till exempel en psykiatrisk sjukskötare, psykolog eller läkare. Det behövs en läkarremiss till exempel för rehabiliterande psykoterapi.

Det lönar sig inte att sitta ensam och grubbla! Du har kraft och styrkor – låt oss lyfta fram dem tillsammans!

Det är lätt hänt att faktorer som belastar hanteringen av vardagen hopar sig – din egen kontaktperson hjälper dig att hitta lösningar

Tråkiga upplevelser hopar sig lätt, men genom att lösa saker kan också en god spiral uppstå. Till exempel alkohol och droger ökar utmaningarna; vardagliga saker kan lämnas oskötta, skulder samlas och en brottsspiral kan leda till att hinder hopar sig. Också ångest och andra psykiska utmaningar kan kännas tunga. Din egen kontaktperson kan hjälpa dig att hitta lämplig hjälp och stöd för att minska utmaningarna.

Du behöver inte söka hjälp ensam!
Vardagskontroll ger styrka!

4. Studier och arbetsliv

Din egen kontaktperson inom eftervården kan vara till hjälp i frågor som gäller studier och arbetslivet eller övergången till dessa. Du kanske funderar på vilken riktning livet ska ta. Dina studier har kanske avbrutits, inte ens börjat eller så har det uppstått utmaningar som gör att du inte kommer vidare i studierna. Det kan också kännas svårt att hitta sitt område vad gäller studier och arbetsliv.

Din egen kontaktperson inom eftervården kan vara till hjälp genom att:

- ✓ diskutera saker som gäller studier eller arbetslivet med dig
- ✓ be experter på skötsel av sysselsättningen om råd
- ✓ hänvisa till rätt stöd och tjänster – och ibland genom att komma med till mottagningen
- ✓ sammankalla de yrkesutbildade personer som hjälper dig för att hitta lösningar
- ✓ hjälpa dig att ansöka om rehabilitering.

I frågor som gäller studier och sysselsättning kan du få hjälp av Navigatorerna, läroanstalterna och sysselsättningstjänsterna. Du kan till exempel få hjälp med att göra ett cv eller en arbetsansökan. Om du redan arbetar eller studerar hjälper också studerande- eller företagshälsovården dig i utmanande situationer. Om du inte får ett arbete genast efter att du utexaminerats, ska du anmäla dig som arbetslös arbetssökande hos arbets- och näringsbyrån. Som arbetslös arbetssökande ser du till att din jobbsökning är i kraft och har då rätt till arbetslöshetsersättning.

En examen på andra stadiet förbättrar i hög grad dina chanser att komma ut i arbetslivet – sitt alltså inte ensam och grubbla över dina studieutmaningar!

Om studier eller arbete inte är aktuellt för dig, fråga efter möjligheten till exempelvis social rehabilitering eller verkstadsverksamhet.

- ✓ FPA erbjuder stöd med låg tröskel, till exempel Nuotti-coachning, som inte kräver remiss.
- ✓ Du kan få rehabiliterande psykoterapi på grund av utmaningar med den psykiska hälsan eller neuropsykologisk rehabilitering på grund av neuropsykiatriska störningar, såsom Min egen väg-rehabilitering. Du behöver en läkarremiss för dessa FPA-rehabiliteringar.
- ✓ Om du varit arbetslös länge eller din sysselsättningsituation är utmanande kan du bli kund hos den sektorsövergripande samservicen som främjar sysselsättningen (TYP). Inom den sektorsövergripande samservicen samarbetar anställda inom social- och hälsovårdstjänsterna, kommunens (arbets- och näringsbyråns) sysselsättningstjänster och FPA:s anställda för att hjälpa dig.

Det är bra att inleda en utredning med din egen kontaktperson inom eftervården, fast genast.

5. Ekonomiskt stöd

Din egen kontaktperson inom eftervården stöder dig i hanteringen av ekonomin, ansvarar för ärenden som gäller ekonomiskt stöd inom eftervården samt hjälper dig att ansöka om andra stöd. Det är bra att diskutera ekonomiska frågor med din egen kontaktperson eftersom din klientrelation inom barnskyddet kan påverka tillgången till ekonomiskt stöd och förmåner.

Under vården utom hemmet har du fått **medel för eget hushåll**, som du kan använda då du får ett eget hem och för andra viktiga utgifter som uppstår då du börjar bo självständigt. Din egen kontaktperson inom eftervården ger dig information om dina medel för eget hushåll och ni kan komma överens om användningen av dem tillsammans. Redan innan du börjar bo självständigt lönar det sig att göra upp en lista över nödvändiga anskaffningar till exempel för det egna hemmet.

Det är bra att kartlägga ekonomin i god tid

Som klient inom eftervården kan du ha möjlighet att få

- ✓ **bostadsbidrag**, som söks hos FPA. Mer information om bostadsbidragets belopp får du direkt hos FPA.
- ✓ **studiestöd**, om du studerar. Stödet söks hos FPA. När du är klient inom eftervården ska du först diskutera studieförmånerna med din egen kontaktperson, eftersom din klientrelation påverkar skyldigheten att lyfta studielån (se punkten om utkomststöd).
- ✓ **behovsprövat stöd efter beslut av en socialarbetare**. Stöd kan beviljas till exempel för läromedel och större anskaffningar av arbetsredskap, om kostnaderna inte kan bekostas från annat håll. (Examen på andra stadiet blev avgiftsfri från och med den 1 augusti 2021 för alla som inlett studier på andra stadiet innan de fyllt 18 år och gäller tills personen fyller 20 år).
- ✓ **arbetslöshetsersättningar**, om du är arbetslös arbetssökande. Om du är 18–24 år och arbetslös och saknar yrkesutbildning måste du ansöka om en studieplats på våren. Annars kan du förlora arbetslöshetsförmånerna.
- ✓ **rehabiliteringspenning** om du inte arbetar eller studerar och behöver rehabilitering som stärker arbets- och studieförmågan. Rehabiliteringspenning söks hos FPA.
- ✓ **utkomststöd**, om du inte har en tillräcklig utkomst. Utkomststöd söks hos FPA. Din egen kontaktperson inom eftervården kan ge råd om vilka kostnader som kan täckas med utkomststöd. Övriga förmåner och inkomster inverkar på utkomststödet. När du är klient inom barnskyddets eftervård beaktas medel för eget hushåll eller annat ekonomiskt stöd enligt 36 § inte som inkomster. Den som får eftervård behöver inte heller lyfta studielån.

Om du märker att **ekonomiska frågor är utmanande** för dig, kontakta i god tid din egen kontaktperson inom eftervården, som kan hjälpa dig att hantera ekonomin. Eftervården kan inte betala utgifter till följd av skuldsättning. Om du har skulder kan du få stöd till exempel från skuldrådgivningen. Det är viktigt att förhindra att samla på sig skulder för att utmaningarna inte ska hopa sig.

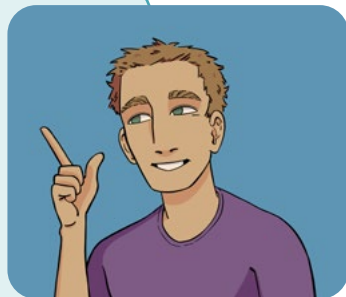
6. Övriga tjänster

Du har rätt till alla tjänster som du behöver i kommunen (och välfärdsområdet). Sådana tjänster kan vara till exempel sysselsättningstjänster, rådgivning, studerandehälsovård, hälsovård för arbetslösa, missbrukar- och mentalvårdstjänster samt mun- och tandvård. Även organisationer erbjuder olika tjänster och till exempel hobbyverksamhet som stöd för vardagen. Du kan fråga din egen kontaktperson inom eftervården mer om dina möjligheter till tjänster och ni kan till exempel bjuda in yrkesutbildade personer till diskussionen om klientplanen så att de kan berätta hur en tjänst kan hjälpa dig.

Anvisningar för samarbetet

Från den unga till kontaktpersonen inom eftervården:

- Fråga hur det är med mig och försök uppfatta eventuella signaler.
- Vi pratar på förhand före palavrar, så hinner jag fundera på alternativ och min egen åsikt.
- Prata på ett begripligt sätt, undvik fackspråk.
- Vi kommer tillsammans överens om vilka närstående och/eller yrkesutbildade som bjuds in till palavern.
- Ta hänsyn till just mina erfarenheter.
- Stöd mig också i relationer till vänner och närstående.
- Vi kan till exempel ta en promenad i stället för att sitta på kontoret!

Bilder: **Helmi Aarnio**

Från socialarbetaren till den unga:

- Berätta om dina önskemål så kan vi tillsammans fundera på lösningar.
- Lämna in de verifikat och utredningar jag begärt så kan vi fatta beslut för ditt bästa.
- Systemet är komplicerat för oss alla. Vi utreder tillsammans var vi kan hitta den hjälp som passar just dig och vägen till den.
- Ibland är det svårt. Försök ändå orka berätta om det för mig, jag finns här för dig.
- Tro på dig själv – jag tror på dig!

Kontaktuppgifter till min egen kontaktperson och anteckningar

Nyttiga länkar:

- I handboken för barnskyddet finns information om eftervård:
thl.fi/sv/web/handbok-for-barnskyddet/arbetsprocesser/eftervard
- I barnskyddslagen finns bestämmelser om rätten till eftervård:
finlex.fi/sv/laki/alkup/2007/20070417
- Om din lagstadgade rätt till eftervård inte tillgodoses, kan du anföra ett klagomål till socialombudsmannen: stm.fi/sv/overklagande
- Information om stöd och förmåner får du från FPA: kela.fi/web/sv.
Du kan också boka en tid till telefonservicen: kela.fi/web/sv/kundservice
- Information om FPA:s rehabilitering hittar du här:
kela.fi/web/sv/samarbetspartner-rehabiliteringstjanster
- I Psykporten får du information och hjälp med utmaningar med den psykiska hälsan:
mielenterveystalo.fi/sv/nuoret/
- Samtalshjälp erbjuds i chatten för unga: sekasin247.fi
- Mötesplats för arbete och arbetstagare: tyomarkkinatori.fi/sv
- Snabbguide om arbetslöshetsförmåner: kela.fi/web/sv/snabbguide-for-arbetslosa och
guide om arbetslöshetsförmåner för personer under 25 år: kela.fi/web/sv/villkor-for-arbetslosa-formaner-for-personer-under-25-ar
- Information om Vamos-verksamheten: hdl.fi/vamos/ (på finska)

Inom projektet Tillsammans mot vuxenlivet – Framåt i livet utvecklas tjänsterna inom barnskyddets eftervård. Broschyren har utarbetats tillsammans med ungdomar och yrkesutbildade personer inom eftervården. Den är avsedd som stöd för unga som håller på att bli självständiga.

Mer information: thl.fi/yee.

Bilder: **Julia Varala**

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

